

Lausunto Pyykkimäen tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta (hankealue Vesannon ja Keiteleen alueella, rajautuu Viitasaaren kaupungin rajaan)

Kaupunginhallitus 08.12.2025 § 318
592/11.00.03/2025

Hankkeen taustatiedot

Pyykkimäen tuulivoimahanke sijaitsee Vesannon ja Keiteleen kunnan alueella, noin 7,5 kilometrin päässä Vesannon keskustasta pohjoiseen ja noin 14,5 kilometrin päässä Keiteleen keskustasta etelään. Hankealueen länsiraja rajautuu osin Viitasaaren kaupunkiin.

Hankealueen pinta-ala on noin 2 640 hehtaaria, joista noin 1 840 hehtaaria sijaitsee Vesannon kunnan puolella ja noin 800 hehtaaria Keiteleen kunnan alueella. Hankkeessa suunnitellaan rakennettavaksi enintään 16 tuulivoimalaa, joiden suunniteltu kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä ja yksikköteho 8-10 megawattia (MW). Hankealue on pääosin metsätalouskäytössä olevaa havu- ja sekametsää.

Tuulivoimaloiden lisäksi alueelle rakennetaan tarvittavat yhdys- ja huoltotiet, maakaapelointi voimaloiden välille sekä sähköasema, jonka viereen suunnitellaan akkuihin perustuva sähköenergiavarasto.

Hankealueella sijaitsee Savon Voima Verkko Oy:n omistama 110 kV:n voimajohto. Sähkö siirretään johdonvarsiliitännällä tätä nykyistä voimajohtoa pitkin, mutta jos johdon kapasiteetti ei riitä, sen rinnalle rakennetaan noin 19 kilometriä pitkä 110 kV:n ilmajohto joko pohjoiseen Keiteleen sähköasemalle tai noin 9,5 kilometriä pitkä 110 kV:n ilmajohto etelään Vesannon sähköasemalle.

UPM Wind East Oy (jäljempänä hankkeesta vastaava) on toimittanut Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (ELY-keskus) Pyykkimäen tuulivoimahanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointiohjelman (YVA-ohjelma). Ohjelmassa esitetään tiedot tuulivoimahankkeen eri toteutusvaihtoehdoista ja arvio näiden ympäristövaikutuksista.

YVA-menettelyssä tuulivoimapuiston toteuttamista arvioidaan seuraaville vaihtoehdoille:

- VE0: Hanketta ei toteuteta
- VE1: Alueelle toteutetaan 16 tuulivoimalaa, joiden yksikköteho on 8-10 MW ja voimaloiden enimmäiskorkeus 300 m. Voimaloista 13 sijoittuu Vesannon kunnan alueelle ja 3 Keiteleen kunnan alueelle.
- VE2: Alueelle toteutetaan 13 tuulivoimalaa, joiden yksikköteho on 8-10 MW ja voimaloiden enimmäiskorkeus 300 m. Voimaloista 10 sijoittuu Vesannon kunnan alueelle ja 3 Keiteleen kunnan alueelle.

Sähkönsiirron osalta tarkasteltavat vaihtoehdot ovat:

- VEA: Tuotantoalueella sijaitsevaan 110 kV:n voimajohtoon rakennetaan johdonvarsiliityntä, josta sähkö siirretään nykyiseen voimajohtoon.
- VEB: Sähkö siirretään nykyisen 110 kV:n voimajohdon viereen rakennettavalle uudelle noin 19,0 km pitkällä ilmajohdolla pohjoiseen Keiteleen sähköasemalle.

- VEC: Sähkö siirretään nykyisen 110 kV:n voimajohdon viereen rakennettavalla uudella noin 9,5 km pitkällä ilmajohdolla etelään Vesannon sähköasemalle.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma on nähtävillä verkossa osoitteessa www.ymparisto.fi/upm-pyykkimaki-tuulivoima-YVA 20.11.-19.12.2025 välisen ajan.

Viitasaaren kaupunki on saanut lausuntopyynnön ELY-keskukselta. Kirjallinen lausunto tulee toimittaa viimeistään 19.12.2025 mennessä osoitteeseen ELY-keskus, Kallanranta 11, PL 2000, 70101 Kuopio tai sähköisesti osoitteeseen kirjaamo.pohjois-savo@ely-keskus.fi. Lausunto toivotaan lähetettävän mahdollisuuksien mukaan vain sähköisessä muodossa. Lausunnon lähetykseen tulee lisätä tunnus POSELY/1998/2025.

Hanketta, YVA-ohjelmaa ja hankealueen kaavoitusta koskevat yleisötilaisuudet järjestetään Vesannolla 10.12.2025 klo 17-19 (Vesannon yhtenäiskoulu, Koulutie 16, Vesanto) ja Keiteleellä 11.12.2025 klo 17-19 (Wanha Meijeri, Wanha Meijeritie 6, Keitele). Tilaisuuksiin voi osallistua myös etäyhteydellä.

Lisätietoja YVA-menettelystä:

Yhteysviranomainen: Pohjois-Savon ELY-keskus, Ylitarkastaja Jenna Wallenius, puh. 0295 026 238, jenna.wallenius@ely-keskus.fi, Hankekehityskonsultti: Etha Oy, Martin Sjöwall, p. 044 491 5757, martin.sjowall@ethaconsultancy.com, YVA-konsultti: Sitowise Oy, Timo Huhtinen, p. 040 542 5291, timo.huhtinen@sitowise.com

Viitasaaren kaupungin lausunto

Viitasaaren kaupunki on tutustunut Pyykkimäen tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmaan (YVA-ohjelma) ja toteaa sen perustuvan tässä vaiheessa riittäviin selvityksiin ja arvioon hankkeessa tehtävistä toimenpiteistä.

Kalliojärvi-Kutterivikin ranta-asemakaava

Pyykkimäen tuulivoimahanke sijoittuu Viitasaaren kaupungin rajaan, kaupungin itäosassa. Hankealueen luoteisrajalle, heti Viitasaaren kaupungin puolelle sijoittuu Kalliojärvi-Kutterivikin ranta-asemakaava, joka on hyväksytty Viitasaaren kunnanvaltuustossa 10.6.1996. Kyseisen ranta-asemakaavan rakennuspaikkojen sijoittelussa on pyritty kunnioittamaan alueen maisema- ja luontoarvoja. Maisemallisesti ja muuten luonnonympäristöstävällisesti arvokkaimmat alueenosat on merkitty kaavaan maa- ja metsätalousalueena, jolla ympäristö säilytetään.

Lähimpänä tuulivoimahankealuetta on Kalliojärvi-Kutterivikin ranta-asemakaava-alueelle sijoittuva Hakojärvi, jonka rannalla on kaksi RA-loma-asuntojen korttelialuetta, jossa kummassakin on kaksi rantarakennuspaikkaa. Muutoin kyseisen järven ranta-alue on M-aluetta (maa- ja metsätalousalue, jolla rakentaminen on kielletty) tai M/s aluetta (maa- ja metsätalousalue, jolla ympäristö säilytetään, rakentaminen on kielletty). Hakojärven rannalla on yksi loma-asunto Viitasaaren kaupungin puolella, jonka etäisyys voimaloista on alle 2 kilometriä.

Toiseksi lähin järvi on Isojärvi, jonka rannalla on yhteensä 6 RA-loma-asuntojen korttelialuetta. Näiden yhteenlaskettu loma-asuntojen

rakennuspaikkamäärä on 23. Muut ranta-alueet kyseisen järven rannalla ovat M-alueita (maa- ja metsätalousalue, jolla rakentaminen on kielletty). Isojärven rannalta, Viitasaaren kaupungin puolelta 12 loma-asuntoa sijoittuu alle 5 kilometrin säteelle lähimmistä voimaloista. Kyseiset alueet kuuluvat myös Keiteleeseen itäpuolen rantayleiskaava-alueelle. Rantayleiskaavassa alueet on merkitty RA, M tai MY-merkinnöillä.

Melu- ja välkevaikutukset

Tuulivoimahankkeiden keskeisimpiä ja tyypillisiä kielteisiä ympäristövaikutuksia ovat maisemavaikutukset, voimaloista lähtevä ääni, roottorin pyörimisestä johtuvan auringonvalon välkähdyks, luonnon tilaisen ympäristön pirstaloituminen ja linnustoon kohdistuvat vaikutukset. Näistä merkittävimmät vaikutukset Viitasaaren kaupungin puolella oleville asukkaille voivat olla maisemaan kohdistuvia sekä äänestä ja välkkeestä johtuvia.

Melua ja varjon välkkymisen vaikutuksia arvioidaan Ympäristöministeriön melumallinnusohjeen mukaisesti laadittavien laskelmien ja mallinnusten perusteella noin 2-3 kilometrin etäisyydelle tuulivoimaloista. Arviointi sisältää ulkotilojen keskiäänitasojen lisäksi matalataajuisen melun tarkastelun. Tiestön ja sähkönsiirron osalta tarkastellaan meluvaikutuksia noin 200 metrin etäisyydelle.

Maisemavaikutusten arviointi painottuu tuulivoimaloiden välittömään lähiympäristöön (0-2 km tuulivoimaloista), lähivaikutusalueelle (2-8 km) ja ulommalle vaikutusalueelle (8-20 km). Vaikutuksia tarkastellaan yleispiirteisesti myös kaukovaikutusalueelle (20-30 km tuulivoimaloista). Sähkönsiirron vaikutuksia tarkastellaan noin kilometrin etäisyydelle niissä kohdissa, joihin mahdolliset uudet ilmajohtodot näkyvät.

Viitasaaren kaupunki esittää, että kyseiset kaava-alueet huomioidaan YVA-menettelyssä erityisesti melun ja välkevaikutusten arvioinneissa sekä maisemavaikutuksia tarkastellaan loma-asuntojen rakennuspaikkojen näkökulmasta.

Sikamäen tuulivoimahanke

Sikamäen tuulivoimahankkeen alue sijoittuu noin 6 kilometriä Pyykkimäen tuotantoalueesta luoteeseen. Alueelle myönnettiin suunnittelutarveratkaisu kolmelle tuulivoimalalle (1, 2 ja 4) 5.6.2019. Eri oikeusasteiden jälkeen Korkein hallinto-oikeus on päätöksellään 3.3.2022, hylännyt valituslupahakemuksen ja suunnittelutarveratkaisu on tullut lainvoimaiseksi. Samalla kolmelle tuulivoimalalle 16.8.2019 myönnetyt ehdolliset rakennusluvut saivat lainvoiman. Tuulivoimaloiden rakentamista ei kuitenkaan ole aloitettu kolmessa vuodessa lainvoimaiseksi tulosta eikä luvulle ole haettu jatkoaikaa aloittamisen suhteen, joten rakennusluvut ovat rauenneet 4.3.2025. Koska rakennusluvut ovat rauenneet, Sikamäen tuulivoimahankkeen yhteisvaikutuksia ei tarkastella Pyykkimäen tuulivoimahankkeen kanssa. Viitasaaren kaupunki yhtyy tähän päätökseen.

Muiden lähellä olevien hankkeiden (Oinaskylä ja Nilakkasuo) yhteisvaikutusten arvioinnit on huomioitu YVA-ohjelmassa. Viitasaaren Karhukorven aurinko- ja tuulivoimahanke sijoittuu yli 30 kilometrin päähän Pyykkimäen hankkeesta.

Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet

Hankkeen uloimpaan vaikutusalueeseen kuuluu Toulat, joka on määritetty maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi. Se sijaitsee noin 11,3 kilometrin päässä lähimmästä voimalasta. Alue sijaitsee kapean ja pitkänomaisen Iso-Toulat-järven ympärillä. Järven länsiranta on metsäistä mäkimaastoa. Asutus ja pellot ovat keskittyneet järven itärannalle. Rantoja seurailevalta kylätieltä aukeaa näkymiä yli järven. Taustan metsäiset mäet muodostavat maisemalle ehjän kehychsen. Näkymät keskittyvät kylätieltä kohti järveä. Alueella on maisemallista merkitystä lähinnä vakitukselle tai vapaa-ajan asumiselle. Tietä osin reunustavat metsäalueet estävät näkymien muodostumisen tuulivoimaloiden suuntaan. Rannan myötäiset peltoaukeat järven pohjoisosassa mahdollistavat kuitenkin yhden laajemman näkymäsektorin metsäreunasta ja pelloilta tuulivoima-alueen suuntaan. Maiseman herkkyys on maakunnallinen status ja näkymien kohdentuminen huomioiden kohtalainen, paikoitellen suuri.

Kymönkosken reitti ja Pasala sijoittuvat puolestaan noin 18,4 kilometrin päähän hankealueesta, jotka on myös luokiteltu maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi. Kymönkosken reitti ja ja Pasalan kylä edustavat historialtaan rikasta ja maisemaltaan monipuolista Keski-Suomen pohjoisosien koskireittien varrelle muodostunutta kulttuurimaisemaa. Pasalan kylä muodostaa eheän ja maisemakuvaltaan hyvin yhtenäisen viljelysmaiseman. Kymönkosken reitti sijaitsee maiseman solmukohdassa, jossa maiseman eri elementit yhdistyvät; kosket, kapea Kymönjärvi jyrkkine kallioseinineen, aaltoileva viljelysmaisema, laaja Kymönselkä ja hyvin säilynyt kylärakenne sitä rajaavine metsineen. Eteläpuolella seudun mittakaavassa on laajoja kalliopaljastumia. Alueen pohjoisosassa on luode-kaakkoissuuntainen pitkittäisharju. Maisemaelementit ovat voimakkaita, selänneet jyrkkiä ja viljelysmaisemat laajoja sekä Kymönkoskella että Pasalassa.

Pasalan kylä on arvioitu herkkyydeltään suureksi, mutta siihen liittyvät näkymät suuntautuvat kuitenkin tuulivoimaloista pois päin. Kymönkosken reitin maisemalliset arvot liittyvät luonnon- ja kulttuurimaiseman vaihteluun ja alueen topograafiseen vaihteluun, joilta ei muodostu pitkiä näkymiä ja jotka lieventävät maiseman herkkyyttä. Viitasaaren kaupunki pitää kuitenkin tärkeänä, että edellä mainitut maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet kulkevat koko YVA-prosessin ajan hankkeen tarkastelun kohteina erityisesti maisemien osalta.

Lopuksi

Viitasaaren kaupunki pitää uusiutuvan energian tuotantoa tärkeänä investointina puhtaan ja kestäväen energiantuotannon edistämiseksi. Kaupunki korostaa, että jatkosuunnittelussa on keskeistä huomioida ympäristövaikutusten asianmukainen selvittäminen ja paikallisten olosuhteiden ja asukkaiden hyvinvoinnin turvaaminen. Kokonaisuutena kaupunki näkee hankkeen mahdollisuutena vahvistaa alueen elinvoimaa ja siirtymää kohti vähäpäästöistä energiajärjestelmää. Lopuksi Viitasaaren kaupunki toivoo, että YVA-menettelyn vaiheista ja kaavoituksesta tiedotetaan ajantasaisesti Viitasaaren kaupunkia ja hankkeen lähialueella olevia asukkaita.

Lisätiedot: *Kaupunginjohtaja Helena Vuopionperä-Kovanen*, helena.vuopionpera-kovanen@viitasaari.fi, puh. 050 307 6114, *elinympäristön ja asumisen palvelualuejohtaja Jukka Tuohimaa*, jukka.tuohimaa@viitasaari.fi, puh. 040 152 7225, *rakennusarkkitehti Riina Pietarila*, riina.pietarila@viitasaari.fi, puh. 040 571 1865

Kaupunginhallitus päättää antaa Pyykkimäen tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arvioinnista oheisen lausunnon Pohjois-Savon ELY-keskukselle.

Päätös

Hyväksyttiin.

Merkitään pöytäkirjaan, että rakennusarkkitehti Riina Pietarila esitteli asiaa kokouksessa ja oli paikalla kokouksessa klo 16:21 – 16:27.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Ote: Pohjois-Savon ELY-keskuksen kirjaamo